

Protokół z posiedzenia Komitetu Sterująco-Monitorującego Rządowego Programu Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018-2030 w dniu 01.07.2025 r.

W dniu 1 lipca 2025 r. odbyło się zdalne posiedzenie Komitetu Sterująco-Monitorującego (dalej: „Komitetu”) Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018–2030 (dalej: „ROHiS”), za pomocą platformy Microsoft Teams. Celem spotkania było:

- omówienie efektów realizacji Programu ROHiS od 2018 r. do połowy 2025 r.;
- przedstawienie propozycji zmian w Programie ROHiS;
- przeanalizowanie zgłoszonych wniosków i rekomendacji;
- wypracowanie wstępnych rekomendacji do dalszych prac nad aktualizacją Programu.

W posiedzeniu wzięły udział następujące osoby:

W posiedzeniu wzięli udział:

- **Łukasz Ofiara** – Kierownik Biura Programów Tematycznych, NIW-CRSO;
- **Łukasz Jachimowicz** – Przewodniczący Komitetu;
- **Małgorzata Sinica** – przedstawicielka zespołu ROHiS;
- **Kama Bogacka** – przedstawicielka zespołu ROHiS;
- **Magdalena Zaraś** – Zastępczyni Dyrektora Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego;
- **Adela Gąsiorowska** – Zastępczyni Dyrektora NIW-CRSO;
- **Paulina Gajownik** – przedstawicielka zespołu ROHiS;
- **Ewa Kalbarczyk** – Zastępczyni dyrektora Narodowego Instytutu Wolności.

Posiedzenie otworzył **Pan Łukasz Ofiara**, który powitał członków Komitetu i przedstawił porządek obrad.

Następnie głos zabrał **Pan Łukasz Jachimowicz**, który po przywitaniu wszystkich omówił przebieg spotkania i jego agendę: prezentacje z realizacji konkursu z poprzednich edycji, jego bieżące efekty, przedstawienie propozycji zmian w programie oraz analiza dyskusji oraz zaopiniowanie zmian w programie, oraz poprosił o przedstawienie prezentacji.

Pani Małgorzata Sinica przedstawiła prezentację dotyczącą realizacji Programu ROHiS, od momentu jego rozpoczęcia w 2018 r. do połowy 2025r. Wskazała, że Program koordynowany jest przez siedem organizacji harcerskich i od początku funkcjonuje pod wspólnym hasłem: „jedna idea – wspólne metody”. Zwróciła uwagę, że mimo początkowych obaw dotyczących współpracy między organizacjami, proces przebiegł pomyślnie i znacznie przekroczył oczekiwania.

W trakcie prezentacji zaprezentowano osiągnięcia programu, w tym znaczący wzrost liczby członków organizacji harcerskich (z ok. 120 tys. do ponad 150 tys. osób), realizację wspólnych działań (m.in. wspomnienia Powstania Warszawskiego, cykl konferencji wychowawczych, działania pomocowe w czasie pandemii i wojny w Ukrainie), a także rozwój kompetencji kadry harcerskiej.

Pani Małgorzata zaprezentowała również dane dotyczące realizacji wskaźników, w tym:

- przeszkolenie ponad 49 000 osób pełnoletnich (200% zakładanego wskaźnika),
- przeszkolenie 287 000 osób niepełnoletnich w ramach ponad 22 000 szkoleń,
- realizację 52 000 projektów wychowawczych z udziałem ponad 900 000 uczestników.

Zwróciła uwagę na nieadekwatność niektórych wskaźników przyjętych w 2018 r., w tym znaczne niedoszacowanie liczby projektów względem uczestników. Podkreśliła, że realizacja programu jest bardziej zaawansowana niż przewidywano, a sukcesywnie wprowadzone rozwiązania pozwoliły na pełniejsze wsparcie kadry i struktur organizacyjnych. W części dotyczącej działań wspólnych podkreśliła, że organizacje harcerskie skutecznie zrealizowały m.in. wspólną promocję w mediach publicznych, współpracę z sektorem biznesu oraz stworzyły zespoły tematyczne (m.in. ds. otoczenia prawnego, wychowania, promocji, współpracy z biznesem, uznawalności kompetencji). Wskazała również na znaczenie powołania kierunku studiów z zakresu zarządzania organizacjami harcerskimi oraz na trwające prace nad systemem certyfikacji kompetencji zdobywanych w ramach edukacji poza formalnej.

Na zakończenie Pani Małgorzata Sinica poinformowała, że organizacje opracowały tabelę z propozycjami zmian do Programu ROHiS wraz z uzasadnieniem, które zostaną zaprezentowane w dalszej części posiedzenia.

Po zakończeniu prezentacji **Pani Małgorzaty Sinicy**, głos zabrał Przewodniczący Komitetu, **Pan Łukasz Jachimowicz**, który doprecyzował, że przedstawione zmiany mają charakter propozycji, nie są jeszcze przedmiotem głosowania i wymagają dalszej analizy.

Pani Małgorzata Sinica potwierdziła, że propozycje zmian w Programie ROHiS zostały przygotowane przez zespół ROHiS w porozumieniu z Narodowym Instytutem Wolności, który wspierał ten proces merytorycznie.

Pan Łukasz Ofiara doprecyzował, że propozycje zostały opracowane przez reprezentantów organizacji harcerskich działających w ramach zespołu ROHiS, a nie formalne rady tych organizacji. Wyjaśnił, że zebrane uwagi i wątpliwości zostaną naniesione na tabelę zmian, która może stanowić załącznik do ewentualnej uchwały z rekomendacjami.

Przewodniczący Komitetu, Pan Łukasz Jachimowicz, wskazał, że z uwagi na ograniczony czas na zapoznanie się z dokumentem oraz rozległość proponowanych zmian (w tym zmiany budżetowe i przedłużenie okresu realizacji Programu), nie będą one w tym momencie poddawane pod głosowanie. Zsugerował kontynuację prac w trybie obiegowym po dokładnym zapoznaniu się członków Komitetu z dokumentacją.

Następnie Pani Małgorzata Sinica rozpoczęła omawianie propozycji zmian do Programu ROHiS, podkreślając ich zasadność w kontekście dotychczasowych efektów programu, wzrostu potencjału organizacji harcerskich oraz potrzeb społecznych. Zgłoszono dwie kluczowe propozycje ogólne:

1. **Wydłużenie okresu realizacji programu do 2030 roku,**
2. **Zwiększenie budżetu programu** – z uwagi na rosnące koszty i skalę działań.

Następnie Pani Sinica przeszła do przedstawienia szczegółowych zmian redakcyjnych i merytorycznych w treści dokumentu programowego:

- **We wstępie do programu (str. 3):** dodano nowe cele programu, tj. *kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwijanie odporności społecznej i sieci wsparcia*. Wprowadzono też zapis o „aktywnej dorosłości” jako odpowiedzi na spadek zaangażowania młodych ludzi po pandemii.
- **W części dotyczącej ram prawnych:** zaktualizowano zapisy w związku ze zmianami w statucie Narodowego Instytutu Wolności, który pełni funkcję operatora programu.
- **W rozdziale diagnozy (str. 11 i dalsze):**
 - dodano organizację *Skauci Króla* do listy objętych protektorem Prezydenta RP;
 - usunięto wzmiankę o organizacji białoruskiej z uwagi na jej delegalizację przez władze Białorusi;

- zaktualizowano dane demograficzne i społeczne w oparciu o najnowsze badania GUS z 2022 r.;
- dodano rozdział poświęcony kondycji psychicznej dzieci i młodzieży w kontekście skutków pandemii;
- rozbudowano opis społecznego oddziaływania harcerstwa, uwzględniając nowe wyzwania, takie jak pomoc w czasie pandemii, wojny w Ukrainie i sytuacji kryzysowych.

Pani Małgorzata Sinica podkreśliła, że zmiany mają charakter aktualizacyjny, odzwierciedlający rzeczywiste działania organizacji harcerskich oraz ich rosnącą rolę społeczną i wychowawczą.

Następnie **Pan Łukasz Jachimowicz** zwrócił uwagę na zapis punktu siódmego i zasugerował usunięcie części zdania po słowie „wynagrodzenia”, z czym zgodziła się **Pani Małgorzata Sinica** oraz **Pan Łukasz Ofiara**.

Po tej uwadze **Pani Małgorzata Sinica** przeszła dalej do omawiania prezentacji do części diagnozy.

Pani Małgorzata Sinica odniosła się do aktualizacji diagnozy dotyczącej sytuacji organizacji harcerskich, uwzględniającej zmiany społeczno-ekonomiczne oraz legislacyjne, jakie zaszły w ostatnich latach. W swojej wypowiedzi podkreśliła przede wszystkim wzrost kosztów funkcjonowania organizacji w porównaniu z latami wcześniejszymi. Celem tej analizy było zobrazowanie obecnych realiów, w jakich działają organizacje harcerskie.

W nawiązaniu do diagnozy potencjału ekonomicznego i społecznego, przedstawiono dane oparte na najnowszych badaniach z 2022 roku. Zaproponowano uzupełnienie dokumentu o akapit prezentujący dane statystyczne dotyczące zaangażowania społecznego Polaków – zarówno w wymiarze tygodniowym, jak i szerszym – co ma na celu aktualizację obrazu wolontariatu i ukazanie jego dynamiki w czasie.

W dalszej części Pani Sinica wskazała na nowe obowiązki prawne, które zostały nałożone na organizacje harcerskie przez ustawodawcę. Podkreśliła, że organizacje – w tym Związek Harcerstwa Polskiego – traktują te obowiązki jako ważne i nieuniknione, w związku z czym zostały one ujęte w dokumentacji oraz przekute na konkretne zadania operacyjne. Zmiany te wpłynęły również na konieczność zwiększenia wsparcia dla organizacji, zarówno w zakresie infrastruktury, jak i szkoleń dla kadry, co ma umożliwić skuteczne wdrażanie nowych regulacji.

Zaznaczono także, że sposób wdrażania zmian ma charakter kaskadowy – odpowiedzialność za implementację przepisów spoczywa na wyższych poziomach organizacji, które następnie przekazują odpowiednie rozwiązania i wytyczne na poziom niższy, w tym bezpośrednio do drużyn harcerskich.

Na zakończenie wypowiedzi Pani Sinica przedstawiła zestawienie nowych przepisów prawa, które obecnie obowiązują i mają bezpośredni wpływ na działalność organizacji harcerskich. Podkreśliła, że

dokumentacja ta ma nie tylko charakter informacyjny, ale również praktyczny – ma służyć jako podstawa do dalszego działania zgodnego z obowiązującym prawem.

Następnie **Pan Łukasz Jachimowicz** odniósł się krytycznie do jednego z fragmentów dokumentu dotyczącego regulacji prawnych w kontekście działalności organizacji harcerskich. Jego uwagę zwróciło zdanie, które odwołuje się do kwestii ochrony ludności i obrony cywilnej. Zasugerował, że może ono być nieprecyzyjne, a jego treść wymaga ponownego przemyślenia i doprecyzowania.

Do tej wypowiedzi odniosła się również **Pani Adela Gąsiorowska**, która odniosła się do sformułowania zawartego w dokumencie, dotyczącego obowiązków organizacji harcerskich wynikających z przepisów prawa. Zwróciła uwagę na nieprecyzyjne i powtarzające się sformułowanie – „regulujące obowiązki i nakładające z tego tytułu dodatkowe obowiązki”. Zaproponowała jego uproszczenie i skrócenie, sugerując alternatywną formę: „*Do tego dochodzą ustawy regulujące dodatkowe obowiązki organizacji harcerskich. Kropka. Należą do tego typu akty prawne...*” Podkreśliła również, że odniesienia do przepisów – takich jak te dotyczące ochrony danych osobowych – nie powinny być ograniczane jedynie do kwestii związanych z dziećmi i młodzieżą. Przepisy te mają szersze zastosowanie, obejmujące także inne obszary, np. ochronę danych osób ze szczególnymi potrzebami czy ogólne obowiązki organizacyjne. Z tego względu, zdaniem Pani Gąsiorowskiej, warto zachować otwarty i neutralny charakter zapisów, bez nadmiernego zawężania ich do jednej grupy odbiorców.

Po tej wypowiedzi **Pani Małgorzata Sinica** przeszła do dalszego omawiania zmian. W punkcie 14 dokumentu omówiono kwestię regulacji dotyczących przekazywania i udostępniania terenów leśnych na potrzeby działalności organizacji harcerskich. Podkreślono, że lasy są kluczowym miejscem realizacji procesu wychowawczego oraz kształtowania odporności społecznej, co sprawia, że ułatwienie korzystania z tych terenów jest istotne dla funkcjonowania harcerstwa.

Pani Małgorzata Sinica wyjaśniła, że w ramach przygotowywanego programu rządowego wskazano obszary, które wymagają zmian regulacyjnych, by usprawnić funkcjonowanie organizacji harcerskich. Podkreśliła, że nie chodzi tu koniecznie o bezpośrednie przekazanie terenów, lecz raczej o ustalenie jasnych zasad i norm udostępniania tych obszarów do realizacji działalności wypoczynkowej i wychowawczej.

Pan Łukasz Jachimowicz wyraził swoje wątpliwości co do zasadności i zakresu ujęcia tej kwestii w programie rządowym. Zwrócił uwagę na możliwe trudności prawne związane z procedurą przyjęcia takiego zapisu przez Radę Ministrów oraz na fakt, że może to wymagać dalszej, pogłębionej analizy. Zaznaczył, że w ramach ewentualnych uzgodnień międzyresortowych kwestie te prawdopodobnie zostaną podniesione przez Lasy Państwowe i Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Pani Małgorzata Sinica podkreśliła, że zapis ten ma charakter diagnozy – wskazania problemu i potrzeby regulacyjnej, a nie obowiązku natychmiastowej realizacji. Ma to na celu jedynie zwrócenie uwagi na istniejące wyzwania prawne, które wymagają dalszej pracy i ewentualnych zmian w przyszłości.

Pani Małgorzata Sinica przeszła dalej do omawiania kolejnych punktów diagnozy.

Głos zabrał **Pan Łukasz Jachimowicz**, który poprosił o przybliżenie, jak miałyby wyglądać partnerstwo strategiczne?

Pani Małgorzata Sinica podkreśliła, że partnerstwo strategiczne między organizacjami harcerskimi a państwem powinno być formalne i oparte na jasnych regulacjach prawnych, a nie tylko na symbolicznym, uznaniowym protektoracie prezydenta. Zwróciła uwagę, że harcerze odgrywają ważną rolę w wychowaniu młodzieży, wspieraniu państwa w obronie cywilnej, organizacji wypoczynku oraz podczas akcji ratunkowych, jednak brak formalnych ram prawnych utrudnia im efektywne działanie, co było widoczne m.in. podczas ostatniej powodzi. Zaproponowała stworzenie elastycznego dokumentu regulującego zasady współpracy, który pozwoliłby na szybkie reagowanie na bieżące potrzeby i ułatwił współdziałanie w sytuacjach kryzysowych. Zaproponowała także wydłużenie realizacji programu do 2035 roku oraz przygotowanie różnych wariantów finansowania.

Pan Łukasz Jachimowicz wyraził zainteresowanie pełnym dostępem do dokumentu dotyczącego partnerstwa strategicznego i poprosił o jego przesłanie, aby mieć pełną wiedzę i możliwość dokładniejszej dyskusji na ten temat. Poprosił również o uzasadnienie przedłużenia programu do 2035r.

Pani Małgorzata Sinica odpowiedziała, że najważniejszym fundamentem działania ruchu harcerskiego jest jego stałość. Wydłużenie programu o kolejne 5–10 lat pozwoli na osiągnięcie znacznie bardziej spektakularnych i trwałych efektów. Obecnie program zakłada działania dwuletnie, jednak biorąc pod uwagę zmieniającą się sytuację geopolityczną oraz spadek liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, konieczne jest dostosowanie działań wychowawczych do nowych realiów. Osoby, które przeżyły przygodę harcerską, wykazują większą odporność społeczną i lepiej radzą sobie w kryzysach, dlatego warto dać im możliwość dłuższego uczestnictwa i realizacji zadań.

Po tej wypowiedzi głos zabrała **Pani Magdalena Zaraś**, która podkreśliła potrzebę jasnego uzasadnienia i metodyki dotyczącej ewentualnego zwiększenia kwot finansowania, ponieważ takie informacje będą niezbędne do dalszych dyskusji, m.in. z Ministerstwem Finansów.

Pani Małgorzata Sinica odpowiedziała, że przygotowali trzy różne opcje finansowania programu i chętnie podzieli się szczegółami oraz dodatkowymi uzasadnieniami, gdyby były potrzebne. Podkreśliła, że zależy im na wydłużeniu programu oraz trwałym rozwoju jego efektów.

Dalej **Pani Małgorzata Sinica** zaproponowała konkretne zmiany wskaźników przy wydłużeniu programu do roku 2035. Na koniec zapytano, czy są pytania do przedstawionych wskaźników przed przejściem do omówienia opcji finansowych, po czym **Pani Małgorzata** przedstawiła tabelę prezentującą wieloletni budżet programu uwzględniając różne warianty.

Następnie głos zabrał **Pan Łukasz Jachimowicz**, który podziękował za przedstawienie ww. dokumentów oraz zaproponował przerwę 5 min, następnie o godzinie 13:30 z powrotem przywitał wszystkich ponownie i zaproponował otwartą dyskusję do zaproponowanych zmian przez **Panią Małgorzatę**.

Po tej wypowiedzi głos zabrała **Pani Paulina Gajownik**, która odniosła się do przedstawionych propozycji zmian w dokumentach, oceniając je jako zmiany kosmetyczne lub wynikające z dotychczasowego

doświadczenia programu. Zasugerowała, że nie budzą one większych wątpliwości i zapytała o dalszy tryb pracy – czy dokument będzie omawiany szczegółowo, punkt po punkcie, czy na razie jedynie ogólnie. Wskazała również, że fundamentalnym pytaniem jest sens dalszego przedłużania programu oraz zwiększania jego budżetu. Zadeklarowała poparcie dla takiego rozwiązania, uznając argumenty za zasadne, jednak podkreśliła, że nie jest pewna, na ile ich głos ma charakter wiążący i że warto byłoby poznać również ewentualne kontrargumenty.

Pan Łukasz Jachimowicz potwierdził, że na obecnym etapie celem jest zebranie ogólnych opinii, a do szczegółowego omawiania uwag zespół wróci po ich zebraniu i analizie. Zwrócił też uwagę na możliwy wariant kompromisowy – przedłużenie funkcjonowania programu do 2035 roku przy zachowaniu obecnego poziomu finansowania, co mogłoby stanowić jedną z alternatyw w dalszych rozmowach. Wskazał również na potencjalne wątpliwości, jakie mogą pojawić się przy ocenie programu przez podmioty zewnętrzne – dotyczące m.in. tego, czy założenia i wskaźniki mogą pozostać niezmienione przez tak długi czas.

Pani Magdalena Kossak-Tabor zadeklarowała jednoznaczne poparcie dla przedłużenia programu, podkreślając jego realny wpływ na działalność organizacji harcerskich. Wskazała m.in. na możliwość finansowania wsparcia psychologicznego dla dzieci, co stanowi ważny element programu. Zaznaczyła, że zwiększenie budżetu byłoby wskazane ze względu na inflację, jednak nawet bez wzrostu finansowania kontynuacja programu jest zasadna.

Pani Adela Gąsiorowska dopytała o intencję przedłużenia bez zmiany budżetu – czy chodzi o utrzymanie rocznego poziomu finansowania, czy niezmienionej całkowitej alokacji. Po doprecyzowaniu przez **Pana Łukasza Jachimowicza**, że przedłużenie przy niezmienionej alokacji nie miałoby sensu, Pani Adela wskazała na potrzebę ostrożności przy tak długim horyzoncie czasowym. Jej zdaniem przez pięć lat może dojść do znaczących zmian, dlatego warto uwzględnić możliwość aktualizacji diagnozy i ewentualnej modyfikacji interwencji. Jednocześnie zauważyła, że stabilność programu może być również jego atutem.

Pani Małgorzata Oleszczuk pozytywnie oceniła fakt, że propozycje zmian pojawiły się z odpowiednim wyprzedzeniem, co umożliwia spokojne i przemyślane podejście. Podkreśliła, że organizacje harcerskie i skautowe, które działają w sposób ciągły i planowy, potrzebują dłuższej perspektywy oraz stabilnego finansowania. Jej zdaniem przedłużenie i zwiększenie budżetu programu to działanie celowe i dalekowzroczne, które warto poprzeć. Wskazała, że podjęcie decyzji z odpowiednim wyprzedzeniem umożliwi lepsze przygotowanie do kolejnych etapów programu.

Paulina Gajownik zaznaczyła, że istnieje silne merytoryczne uzasadnienie dla przedłużenia programu – są konkretne analizy, dane i wskaźniki wynikające z dotychczasowej realizacji.

Pan Łukasz Jachimowicz podkreślił ryzyko, że brak zakończonej ewaluacji może zostać użyty jako argument przez Ministerstwo Finansów do wstrzymania rozmów nt. przedłużenia programu. Wskazał, że

to może być zagrożenie proceduralne i polityczne dla całego procesu, w szczególności w kontekście zwiększenia środków budżetowych.

Pan Łukasz Ofiara poinformował, że ewaluacja programu jest zaplanowana i rozpoczęta (procedura przetargowa w toku), planowany termin zakończenia ewaluacji: **marzec 2026**.

Pani Adela Gąsiorowska odniosła się do logiki cyklu polityki publicznej – najpierw realizacja, później ewaluacja, a następnie decyzja o przedłużeniu lub modyfikacji. Zbyt wczesne przedłużenie mogłoby zaburzyć możliwość oceny efektywności i porównywalności programu. Zaproponowała, aby obecnie skupić się na zmianach, które są pewne i uzgodnione, natomiast decyzje strategiczne (np. wydłużenie, nowe cele) podejmować po ewaluacji.

Łukasz Jachimowicz zapytał, czy przedłużenie i zwiększenie budżetu programu generuje dodatkowe obciążenia dla administracji.

Łukasz Ofiara odpowiedział, że ewentualne obciążenie administracyjne będzie **niewielkie**, liczba beneficjentów pozostaje stała, więc nie zwiększy się liczba umów, rzeczywiste koszty administracyjne zależą bardziej od liczby procedur (np. konkursów, ewaluacji), uznał za zasadne umiarkowane zwiększenie pomocy technicznej, ale bez potrzeby proporcjonalnego zwiększania zasobów.

W końcowej części spotkania uczestnicy zgodzili się, że wymagane są dodatkowe działania analityczne i konsultacje przed podjęciem ostatecznych decyzji. Zgodnie z propozycją Pana **Łukasza Jachimowicza**, uczestnicy ustalili, że należy przeanalizować cały dokument – zarówno zmiany merytoryczne, jak i kwestie dotyczące wariantów przedłużenia programu oraz związanych z nimi aspektów finansowych. Podkreślono, że dokument zawiera błędy rachunkowe w tabelach, zwłaszcza w wariantach przedłużenia, które wymagają korekty.

Pan Łukasz Ofiara zadeklarował, że prześle poprawioną wersję tabeli uwzględniającą korekty dokonane w trakcie spotkania.

Uczestnicy zgodzili się, że uwagi do całego dokumentu – zarówno tych zmian, które mają wejść w życie od razu, jak i propozycji przedłużenia oraz ich konsekwencji budżetowych – powinny zostać przesłane do 11 lipca. Kolejne spotkanie zaplanowano na 16 lipca, co pozwoli na zebranie i omówienie zgłoszonych uwag. Podkreślono, że nie warto dzielić materiału na części – najlepiej byłoby odnieść się do całości od razu, aby uniknąć powielania pracy i zapewnić pełniejszy obraz sytuacji.

Na zakończenie wszyscy uczestnicy podziękowali za spotkanie i wyrazili chęć dalszej współpracy. Podkreślono znaczenie nadchodzących analiz i potrzeby staranności przy formułowaniu uwag – szczególnie w kontekście zmian wskaźników, konsekwencji budżetowych i strategicznych kierunków programu.